

Temat projektu:

**Ścieżka historyczna
w miejscowości Babice**

Realizatorzy projektu:

Uczniowie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Juliusza Słowackiego

**Oraz nauczyciele: Piotr Haszczyń
 Marta Jasińska
 Piotr Pękalski**

Opis projektu: Projekt ma na celu eksponowanie walorów historycznych miejscowości i budzenie wśród młodzieży poczucia tożsamości narodowej. W skład ścieżki będzie wchodziło 5 stacji przy najważniejszych miejscach historycznych w Babicach: nr 1 przy kościele św. Trójcy, nr 2 na rynku, nr 3 przy cerkwi greckokatolickiej, nr 4 przy starym cmentarzu, nr 5 zespół dworski. Projekt ma na celu zgromadzenie informacji na temat powyższych zabytków oraz historii miejscowości. Każda stacja będzie posiadała tablicę informacyjną dotyczącą każdego z miejsc. Sposób wykonania:

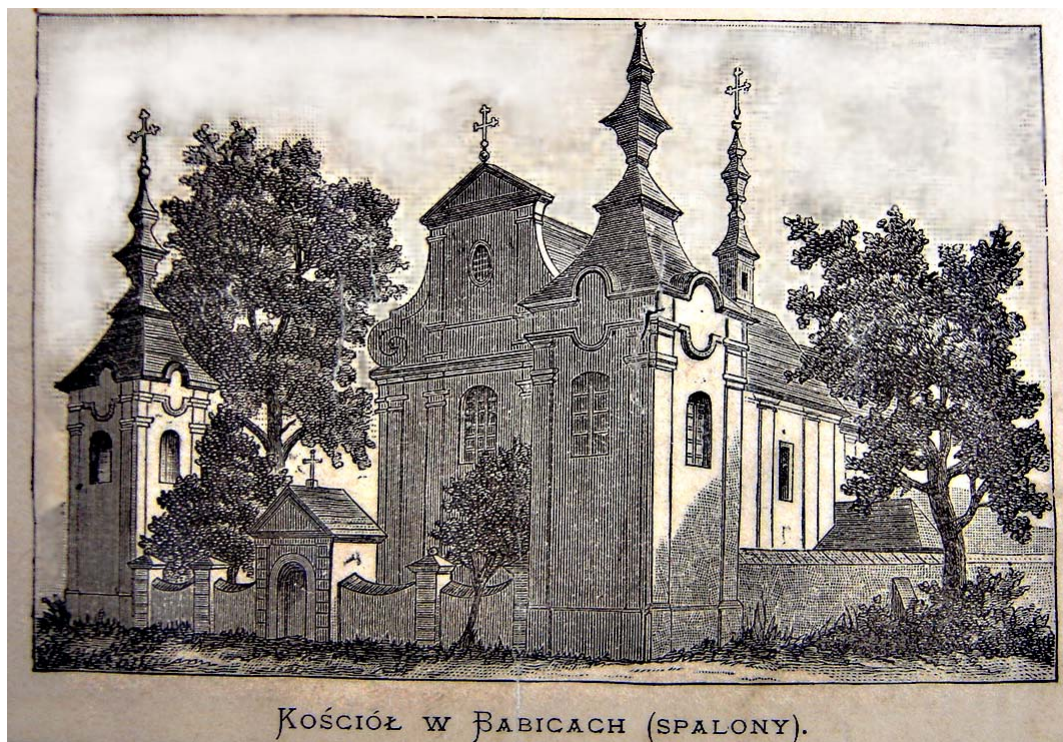
1. Zbieranie informacji dostępnych w instytucjach Państwowych: Wojewódzki Konserwator Zabytków, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Archiwum Przemyskiego oraz archiwum szkolnego.
2. Nawiązanie współpracy z organizacjami działającymi w miejscowości oraz samorządem terytorialnym w celu wsparcia finansowego projektu.
3. Wydanie folderu w formie elektronicznej i broszurowej.
4. Ustawienie tablic wchodzących w skład ścieżki.
 - termin rozpoczęcia XII 2006 i zakończenia projektu VI 2007

STAN POSIADANEJ DOKUMENTACJI NA DZIEŃ 15 II 2007 R.

Stacja nr 1 przy kościele św. Trójcy

Pod koniec XV w. Stanisław Kmita z Wiśnicza, wojewoda ruski, wystawił w miasteczku kaplicę pod wezwaniem św. Katarzyny. Kaplica ta było uposażona m.in. w dochody z browaru babickiego, dziesięciny od mieszczan, sadzawkę, łąki. Już w 1481 r. ks. Wawrzyniec nosił miano proboszcza babickiego. Wydaje się, że nieformalnie parafia ze Stupnicy została przyniesiona do Babic znacznie wcześniej. W sposób formalny biskup przemyski Maciej Drzewicki erygował parafię stosownym dokumentem w roku 1507. 15 II 1508 r. odbyła się instalacja nowego proboszcza Klemensa wikarego z Przemyśla.

Wtedy też wybudowano prawdopodobnie nowy, drewniany kościół. Jednakże spłonął w 1726 r. W tym samym roku kasztelan sanocki Józef Grabieński, wybudował kolejny drewniany kościół pod tytułem (Beak Vinp. Marie), który został konsekrowany przez bp. Pruskiego 25 II 1729 r. Z czasem podupadł, a w miejsce niego w 1792 r. Jerzy i Katarzyna Pinińscy zbudowali wspaniałą, murowany kościół w stylu barokowym. Ufundowali także: ołtarz główny i ołtarze boczne, ambonę, obrazy świętych. Odnowiony w 1860 r. przez Eustachego Dembińskiego. 17 IV 1886 r. kościół uległ pożarowi. Ocalał wielki ołtarz z cudownym obrazem. Po pożarze kościół ten odbudowano w dzisiejszej postaci. Kościół zbudowany jest z kamienia i cegły. Powierzchnia pod parcelą wynosi 35 a. Całość ogrodzona kamiennym murem. Kościół jest jednonawowy. Posiada trzy wejścia: dwa boczne i frontowe. Fronton ozdobiony jest portalem. We wnęce po zamurowanym oknie nad drzwiami frontowymi znajduje się kamienna figura św. Józefa. Zwieńczeniem ściany frontowej stanowi tympanon, w którym znajduje się okno owalnego kształtu. Na dachu w okolicy prezbiterium znajduje się wieża z sygnaturką. Kościół ma długość 25.35 m i szerokość 9.90 m w prezbiterium 8.40 m. Na ścianach bocznych jest 8 wnęk bez figur. Chór jest murowany wsparty na filarach. Dwie murowane dzwonnice zbudowane zostały na planie kwadratu są ulokowane w narożnikach murowanego ogrodzenia cmentarnego o wymiarach 5x5 i wysokości 10 m. Dzwonnice odbudowano po zniszczeniu w 1892 r. za staraniem ks. J. Karpińskiego.

Zdjęcie 1 Kościół w Babicach. Widok z 1886 r.

Wewnątrz kościoła XVIII - wieczna kazalnica w kształcie okrętu oraz 3 barokowe ołtarze. Od wieków w babickim kościele znajduje się cudowny obraz Matki Boskiej Babickiej namalowany na płótnie. Według tradycji przeniesiony wraz z godnością parafialną ze Stupnicy. W notce o obrazie z roku 1887 wspomina się, że obraz ma blisko cztery wieki. Wysoki na 56 cali (142 cm), a szeroki na 49 cali (124). Obraz przedstawia Matkę Boską w półpostaci w szacie haftowanej, trzymającą dzieciątka Jezus na ręku. Matka Boska łagodnie pochyla głowę ku dzieciątku, które, trzymając w ręku kulę ziemską, prawą błogosławi wiernemu ludowi. Głowa obojga są ozdobione koronami. Matka Boska w lewej ręce trzyma berło królewski, a na dolnym krańcu obrazu jest namalowane pasmo róż. Cera Matki Boskiej jest śniada, wyraz twarzy, szczególnie u Niej, tchnie nadzwyczajną łagodnością i słodyczą.

Cudowny obraz Matki Boskiej w Babicach.

Zdjęcie 2 Cudowny Obraz M.B. Babickiej z sukienkami z materiału.

Najstarsza pisana wzmianka o tym obrazie pochodzi z wizytacji generalnej ks. bpa Szembeka z dnia 29 VIII 1722 r. W dekrete reformacyjnym wizytator wymienia 27 wotów, 31 diamentów, perły między nimi również czarne, serca, krzyże, nogi srebrne i złote, kilka szat na obraz Matki Boskiej, 12 srebrnych gwiazd nad głową, srebrne korony na czerwonym atłasie. Opisano także kosztowności jakie ofiarowała pani Marcjanna Humniska z Piątkowej, jako wotum za otrzymane łaski. Wota zawierały: pierścień srebrny i drugi z diamentem, obrazek srebrny, medalik ze Św. Janem Nepomucenem z rubinem w materii i wiele innych. Jak wspomina wizytator wykaz kosztowności był zapisany na obrazie. Wielość i różnorodność wotów jednoznacznie świadczą o tym, iż kult obrazu trwał już wiele lat.

Następna wizytacja bpa Wacława Hieronima Sierakowskiego z 1744 nazywa obraz cudownym i ubolewa się, że nie ma spisu odebra-

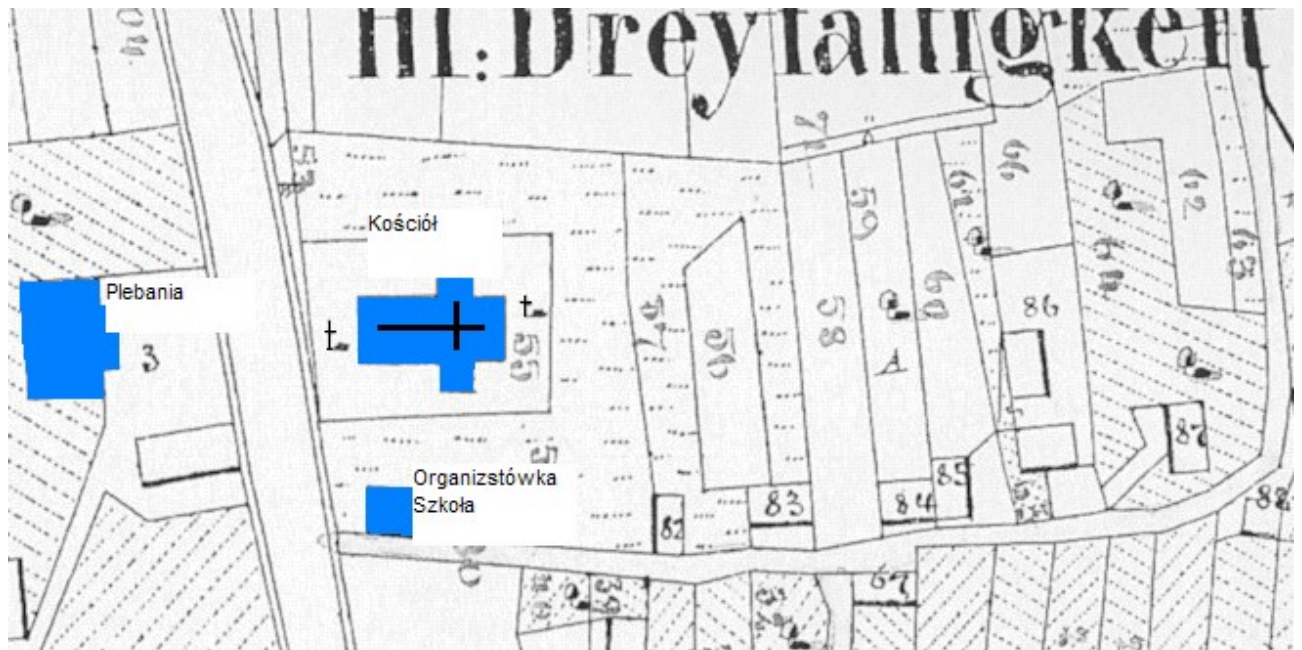
nych łask. Co na przyszłość nakazano skrzętnie notować. Wspomina się również o cudzie z roku 1743. Wtedy to Pazia Steciusiowa obrządku greckokatolickiego będąc ociemniałą, a oddając się pod Opiekę Najświętszej Panny i będąc na mszy świętej odprawianej przed tym obrazem odzyskała wzrok. Wymienia się ponad 30 wotów, w tym najnowsze przekazane przez panie Siarczyńską i Ulaniecką (okoliczne szlachcianki). Biskup zaznacza, że lud z bliższych i dalszych stron gromadzi się w Babicach, aby czcić Najświętszą Pannę i wyjednywać sobie łaski. Pod koniec XIX w. zanotowano, iż hrabina Wanda Dembińska z Nienadowej uciekając się pod Opiekę Najświętszej Marii Panny w Babicach doznała ustania swoich cierpień i w dowód wdzięczności ofiarowała wotum – krzyż ametystowy na złotym łańcuchu, który jako naszyjnik włożono za koszulkę.

17 IV 1886 r. w miejscowości wybuchł wielki pożar, który dotknął również kościół. W momencie, gdy ogień ogarnął kościół ludzie nie zważając na niebezpieczeństwo przystawili drabiny do ołtarza i próbowali zdjąć obraz. Jednak to się nie udało. Wtedy, jak się wspomina, z płaczem opuścili kościół. Po stłumieniu pożaru okazało się, że obraz i ołtarz cudem ocalał. Zważywszy na to, iż ogień zniszczył dach, okna, organy, dzwony, spadły sklepienia i facjaty. Również okno na szczycie absydy, które prawie dotyka ołtarza spłonęło, trudno nie mówić o wielkim cudzie. Obraz i ołtarz ocalał, ale kościół był zniszczony. Wtedy to wydrukowano cegiełki z prośbą o jałmużnę na odbudowę kościoła, które zawierały grafiki przedstawiające obraz i kościół przed pożarem. Zamieszczono tam również modlitwę zanoszoną przed cudownym obrazem:

I my niegodni słudzy Twój, Najświętsza Panno, pokornie prosimy Cię, do stóp twych ze czcią padając, uproś u Syna Twego dla nas nędzarzy tę łaskę, byśmy nie mogąc sami, z pomocą i ofiarnością braci, mogli odbudować to miłe Tobie mieszkanie – zniszczony kościół Babicki.

Cegiełka ta przyczyniła się do rozszerzenia kultu na całą Polskę. Przewodnik chrześcijanina rzymsko – katolickiego z 1905 r. wymienia 77 najśłynniejszych obrazów i miejsc z cudownymi obrazami Matki Bożej Polski Przedrozbiorowej. Wśród tego elitarnego grona wymienia się również Babice. Z terenu obecnej Archidiecezji Przemyskiej wylicza się cudowne obrazy w Kalwarii Paclawskiej, Przemyślu, Łańcucie, Brzozowie, Leżajsku, Jarosławiu i Babicach.

Na cześć cudownego ocalenia obrazu Matki Bożej ufundowano obraz św. Floriana, którym można zasuwać cudowny wizerunek. Na obrazie tym przedstawiony jest św. Florian, który wylewa dzban z wodą na płonący kościół i wieże dzwonnice.

Zdjęcie 3 Mapa katastralna z 1852 r. z zespołem Kościelno plebański

Po pożarze kościół szybko odbudowano, a kult obrazu wzmógł się jeszcze bardziej. Wyrazem tego były wielkie odpusty w święto Trójcy Przenajświętszej oraz Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny. Wtedy do miejscowości ściągaly tłumy wiernych: z całej parafii Krzywca, Huciska, Nienadowej, Dubiecka, Piątkowej, Iskani i wielu innych miejsc. Z Tarnawki na odpust św. Trójcy ks. Proboszcz organizował pieszą pielgrzymkę do babickiego sanktuarium. Tradycja wielkich babickich odpustów, oraz kultu wiernych z poza parafii, zachowała się do lat 70 - tych XX.

Zdjęcie 4 Kościół – widok z 2005 r.

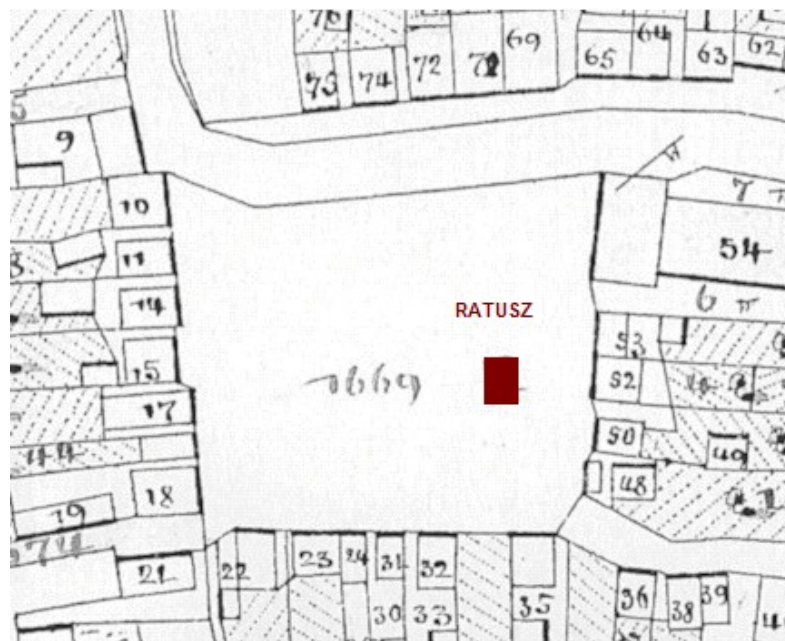
W kościele znajdują się dwa ołtarze boczne w stylu barokowym. W

jednym z nich znajduje się obraz św. Stanisława Szczepanowskiego Biskupa namalowany przez nauczycielkę z Babcic Józefę Hudzikowską. W ołtarzu tym znajduje się również obraz św. Jana Nepomucena. W drugim ołtarzu znajduje się obraz św. Józefa i wartościowy w małych ramach św. Antoniego.

Zdjęcie 5 Wnętrze babickiego kościoła

Stacja nr 2 na rynku

Zdjęcie 6 Rynek w Babcicach, z ratuszem spalonym w 1886 r.

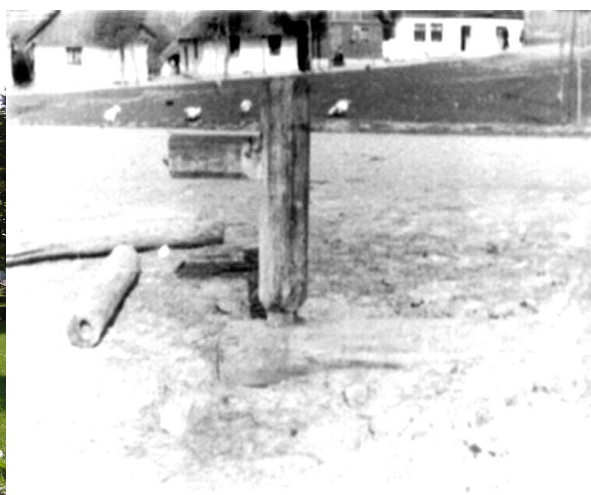
W 1389 r. na gruntach Stupnicy istniała wieś pozostająca w rękach Piotr Kmity. Być może Stupnica była miejscowością położona na obu brzegach Sanu, co nie jest jednak pewne. Nowsze badania twierdzą, że Stupnica istniała w pobliżu rzeki o tej samej nazwie jeszcze XVII w. wspólnie z miejscowością Bachów.

Okolo 1407 r. Babice uzyskały prawa miejsce, a miasteczko należało do ziemi sanockiej. Ponoć już w 1416 r. pierwszy wójt Sobek Lach bronił miasteczko przed Tatarami. W latach następnych przez nich napadane i palone uległo całkowitemu zniszczeniu. W 1479 r. Jan Kmita z Dubiecka sprzedał Babice kasztelanowi lubuskiemu Dobiesławowi Kmicie, którego syn Stanisław odbudował miasteczko. Jego następcą był Piotr Kmita, kasztelan krakowski, właściciel Bachowa, Leska, Wiśnicza, jeden z najbogatszych i bardziej wpływowych ludzi ówczesnej Polski. Już w tym okresie miejscowość posiadała wodociągi.

W XVI w. Babice uzyskały duże znaczenie handlowe. W 1553 r. król Zygmunt August nadał tutejszym mieszczanom przewiej wolności od ceł na komorach i stanowiskach królewskich, rozszerzony przez Stefana Batorego. Później w 1643 r. sejm zezwolił na składowanie win węgierskich w Babicach. Po "Potopie szwedzkim" w Babicach zamieszkali osadnicy szwedzcy, którzy nigdy nie byli chłopami pańszczyźnianymi. Uważali się za coś lepszego od polsko - ruskich chłopów z dwóch tzw. przedmieść. Po ich pobycie w Babicach pozostała nazwa topograficzna "Na Szwedach", znajdująca się na wysokości Zawady po drugiej stronie Sanu w kierunku wschodnim.

Zdjęcie 7 Rynek w Babicach – widok 2005 r.

Zdjęcie 8 – Rynek w Babicach z 1952 r. ze studnią Czerpalną.

Po śmierci Piotra Kmity i jego żony Barbary z Herbutów część dóbr otrzymał Jerzy Stadnicki syn Mikołaja i Katarzyny z Mniszchów, który odsprzedał w 1588 r. Bachów wraz z Babicami Stanisławowi Tarnowskiemu. W 1602 r. Tarnowscy sprzedali te dobra Janowi Tomaszowi Drohojowskiemu, od którego nabył je jego szwagier Mikołaj Wolski. W 1624 r. okolice Babic jeszcze raz spustoszyli Tatarzy zabierając wielu mieszkańców w jasyr. W 1645 r. klucz bachowski z Babicami otrzymał Felicjan Grochowski, kasztelan przemyski, którego syn odstąpił dobra Ossolińskim. Później właścicielami miasteczka byli kolejno Grabieńscy, Gorzkowscy.

W 1744 Jerzy Hr. Piniński – herbu Jastrzębiec odziedziczył dobra Babica k.Rzeszowa. w 1767 kupił Bachów z przyległościami za 245 000 zł polskich i Babice z przyległościami za 95 000 zł polskich od Antoniego Gorzkowskiego. Po śmierci Jerzego jego żona Katarzyna z Woszczyczych - Pinińska wyszła za mąż za Grabińskiego i mieszkała na zamku w Krasieczynie. Syn Jerzego Józef hr. Piniński odsprzedał te dobra Dembińskim.

W 1653 r. na apel Jana Kazimierza sejmik w Sądowej Wiszni uchwalił wystawienie z ziemi sanockiej jednego konnego żołnierza od każdych 12 łanów, a jednego pieszego - od każdych 20 domów w miastach. Babice wystawiły wtedy jednego piechura. W drugiej połowie XVIII w. W związku z wybudowaniem nowego traktu z Krosna i Dynowa do Przemyśla rola Babic zwiększyła się. Odbywały się tu głównie jednodniowe jarmarki na bydło, drób i jaja - w dniach 6 I, 4 V, 24 VIII, 25 IX.

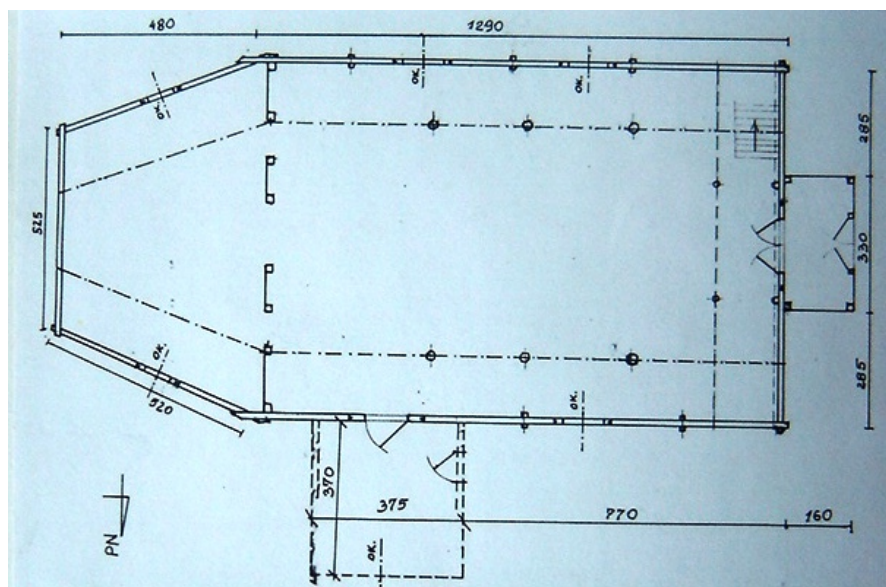
2 XI 1848 r. spłonął drewniany ratusz, a wraz z nim wszelkie księgi miejskie, dokumenty i przywileje. Pod koniec XIX w. miasteczko podupadło, ludność utrzymywała się z rolnictwa i żeglugi na Sanie. W XX w. Babice stanowiły własność Jaruzelskich i Radomyskich

Stacja nr 3 przy cerkwi greckokatolickiej

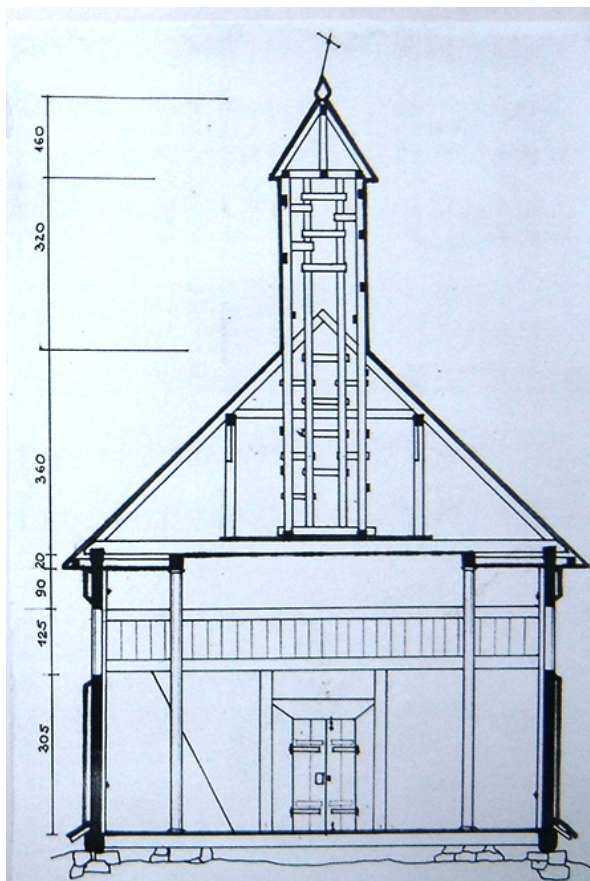

Zdjęcie 9 – Mapa katastralna z 1852 r.

Babice było miasteczkiem prawie jednolitym narodowościowo. Mieszkało w niej kilkanaście rodzin ukraińskich, żydowskich i jedna tatarska. W miejscowości znajdowała się dlatego tylko cerkiew filialna parafii greckokatolickiej w Skopowie pod wezwaniem Zaśnięcia Bogaradzicy zbudowana w 1839 r. przez cieślę Kozubala spod Krosna. Przebudowana w 1888 r. obecnie nie jest użytkowana i popada w ruinę.

Zdjęcie 10 Plan cerkwi rzut poziomy

Zdjęcie 11 Plan cerkwi – rzut pionowy

Zdjęcie 12 Widok cerkwi od frontu – 2006 r.

Zdjęcie 13 – Wnętrze cerkwi . Widok na ikonostas.

Stacja nr 4 przy starym cmentarzu

Początki dziejów babickiego cmentarza na razie nie są znane. Jest niemal pewne, iż założono go końcem XVIII w. Był użytkowany do początku XX w. Zawiera wiele ciekawych nagrobków. M.in. babickich proboszczów w XIX w. ks. Jana Kantego Ładosia oraz Józefa Karpińskiego.

Zdjęcie 14 Kaplica na cmentarzu – 1995 r.

Zdjęcie 15 Kaplica na cmentarzu – 2006 r.

Zdjęcie 16 Nagrobek ks. Jana Ładosia – 1995 r.

Zdjęcie 17 Nagrobek ks. Jana Ładosia – 2006 r.

Stacja nr 5 zespół dworski

W zachodniej części Babic zachował się interesujący zespół dworski z XIX w. z parkiem krajobrazowym, obejmujący drewniano-murowany dwór i murowany spichlerz oraz murowaną kuźnię dworską z oryginalnymi "skręconymi" kolumnami portyku. Park krajobrazowy pochodzi z drugiej połowy XIX w. rozplanowany na wcześniejszych reliktach układu przestrzennego. Park został przebudowany na początku XX w. na wzniesieniu i rozległym widokiem na pradolinę Sanu. Dwór jest usytuowany centralnie i otoczony resztkami grabowego bindażu. Na parterze wodnym zachował się kanał z niewielkim stawem i progiem kamiennym. W składzie florystycznym dominuje grab, lipa, buk, modrzew. Z gatunków obcych do niedawna rosły tu jedne z najokazalszych na ziemi przemyskiej orzechy czarne. Współcześnie występują jeszcze stare żywotniki, surmia, sosna amerykańska.

Zdjęcie 18 Dwór – widok od frontu.

Zdjęcie 19 Fragment parku.